

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ПРОГРАМА

**вступних фахових випробувань
з фахових дисциплін
для здобуття освітньо-професійного ступеня
«Фаховий молодший бакалавр»
зі спеціальності: 051 – «Економіка»**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Випускники професійно-технічних училищ, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» вступають на 2 курс з нормативним терміном навчання до Бережанського фахового коледжу і навчаються за навчальними планами спеціальності 51 «Економіка» та отримують освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр».

Мета фахових випробувань – з'ясування рівня знань та вмінь, а також визначення здатності вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми.

Завданнями вступного випробування є:

оцінка теоретичної підготовки вступників з дисциплін фахової підготовки; визначення здатності застосування набутих знань, умінь і навичок під час розв'язання завдань.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми «фаховий молодший бакалавр» вступник повинен мати диплом «кваліфікованого робітника» за однойменною або спорідненою спеціальністю, яка зазначена Правилах прийому до ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України» у 2021 році, та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та конкретно-економічних наук.

Зміст програми вступного іспиту. Програма вступних фахових випробувань охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України» з метою одержання освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 051 – «Економіка». Програму розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки кваліфікованого робітника.

На вступні випробування виносяться питання з наступних дисциплін:

- Планування та організація діяльності підприємства
- Економіка підприємства
- Управління витратами

Конкурсні фахові вступні випробування для вступу на навчання на основі раніше здобутих освітньо-кваліфікаційних рівнів кваліфікованих робітників здійснюються фаховою атестаційною комісією. Програма "Економіка підприємства" передбачає вивчення теоретичних основ і практичних форм функціонування підприємства як основної структурної ланки ринкової економіки, охоплює питання економічної діяльності і пов'язану з нею організацію управління підприємствами відповідно до їх розмірів і галузевої спеціалізації, а також механізми взаємодії суб'єктів економічної діяльності.

На фахових вступних випробуваннях кожний абітурієнт отримує індивідуальний білет тестового завдання, бланк аркушу відповіді студента. Перед початком вступного випробування, представники приймальної комісії проводять інструктаж щодо правил виконання вступного тестового завдання.

З метою складання фахових випробувань абітурієнтам пропонуються 25 тестових завдань. Тест має чотири рекомендовані варіанти відповіді, правильною з яких є лише одна. Тривалість тестування – 1 година. Під час проведення вступних випробувань забороняється користуватись електронними засобами, підручниками, навчальними посібниками, мобільними телефонами та іншими матеріалами, окрім калькулятора та синьої кулькової ручки. Результати фахового випробування оцінюються за стобальною шкалою. Тестові завдання оцінюються в 4 бали. За результатами вступного випробування виводиться сумарна кількість балів. На конкурсній основі фахова атестаційна комісія приймає рішення про зарахування до коледжу.

Перелік програмних питань, що виносяться на фахові випробування

Планування та організація діяльності підприємства

Тема 1. Організаційно-економічні основи та організація виробництва на підприємстві.

Організаційно-економічні основи ринкових форм господарювання. Господарський кодекс України. Установчі документи, їх зміст, затвердження і використання. Суть і суспільне значення виробництва. Предмет, методи і зміст курсу. Виробнича система її поняття, класифікації і економічна суть ведення господарства. Система землеробства, як організаційно-технологічна основа рослинництва. Система тваринництва та її організаційно- економічна оцінка. Система ведення обслуговуючих і підсобних промислових виробництв.

Тема 2. Організація виробничого процесу.

Поняття, характеристика, структура, принципи організації виробничих процесів. Класифікація виробничих процесів (за призначенням, перебігом участі, рівнем автоматизації).

Тема 3. Методи організації виробництва.

Характеристика і види методів організації виробництва (потоківий, не потоківий, автоматизований). Організація галузей рослинництва, тваринництва, підсобних підприємств і промислів. Структура посівних площ. Система сівозмін. Організаційно-економічна оцінка структури посівних площ. Організація основних виробничих процесів у рослинництві.

Тема 4. Організація стратегічного планування.

Стратегія підприємства та її елементи. Особливості стратегічного планування. Відмінності стратегічного планування. Види стратегій. Система стратегічних і перспективних планів підприємства. Обґрунтування ринкової стратегії підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності. Інфраструктура аграрного ринку. Планування інновацій. Стратегічні аспекти технологій у сільському господарстві.

Тема 5. Бізнес-планування.

Сутність бізнес-плану. Актуальність бізнес-планування на сучасному етапі. Завдання складання бізнес-планів. Види проектів і моделі управління ними. Функції бізнес-плану. Технологія розробки бізнес-плану. Форма бізнес-плану. Загальний вигляд бізнес-плану. Характеристика розділів бізнес-плану. Резюме. Галузь підприємства та його продукція. План виробництва. Організаційний план. Фінансовий план. Інвестиційний план. Ризики та управління ними. Конфіденційність бізнес-планування.

Тема 6. Оперативно-календарне планування.

Суть завдання та особливості оперативно-календарного планування. Система та основні види оперативно-календарного планування. Ритмічність виробництва. Показники ритмічності виробництва. Календарно-планові розрахунки.

Тема 7. Планування виробничої програми та фінансової діяльності підприємства.

Склад виробничої програми підприємства. Значення виробничої програми в тваринництві. Структура стада. Планування обороту стада. Відтворення стада. Планування продуктивності тварин. Методи планування обсягів виходу продукції. Планування розподілу тваринницької продукції. Значення виробничої

програми з рослинництва. Розробка балансу

Тема 8. Планування виробництва і реалізації продукції.

Суть процесу виробництва. Раціональна організація виробництва. Технологічна карта в рослинництві. Методика складання технологічних карт на вирощуванні сільськогосподарських культур. Планування виробництва продукції зернових, технічних культур, картоплі та овочів. Планування виробництва продукції тваринництва. Реалізація продукції. Канали реалізації продукції. План збуту продукції. Планування цін на продукцію. Етапи розробки плану збуту продукції. Показники реалізації продукції. Якість продукції.

Тема 9. Фінансове планування.

Зміст фінансування підприємства. Внутрішнє та зовнішнє фінансування. Суть та завдання фінансового плану підприємства. Види фінансових планів за тривалістю. Завдання фінансового плану. Оперативне фінансове планування. Планування реалізації продукції (робіт, послуг). Джерела грошових надходжень підприємства. Виручка від збуту продукції (робіт, послуг). Поняття рентабельності. Види рентабельності. Рівень рентабельності. Розрахунок норми прибутку. Шляхи підвищення рентабельності. Планування собівартості продукції. Прибуток підприємства. Види прибутку. Методи розрахунку прибутку. Балансовий прибуток.

Рекомендована література

1. Конституція України. - Право, 1996. - 64 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01. 2003 р.
3. Про фермерське господарство: Закон України // ВВР. - 2003,- № 15.
4. Про товарну біржу: Закон України // ВВР. - 1992. - № 10.
5. Про оренду землі: Закон України // Урядовий кур'єр. - 1998. - 22 жовт.
6. Про оплату праці: Закон України // ВВР. - 1995. - № 17.
7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.91.
8. Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку: Указ Президента України // Урядовий кур'єр. - 2000.-8 черв.-№ 103.
9. Агафонова Л. Підготовка бізнес-плану. Практикум. К.: Знання, 2001. 58 с.
10. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. - К.: КНЕУ, 2002.-622 с.
11. Афанасьєв М.В, Гончаров А.Б. Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / За ред. проф. М.В. Афанасьєва. - Х.: ШЖЕК, 2003. -410 с.
12. Батіг А.І. Планування та організація діяльності аграрного підприємства. - К. : Аграрна освіта, 2003. - 400 с.
13. Березівський П.С., Михайлик Н.І. Організація виробництва в аграрних формуваннях: Навчальний посібник / За ред. П.С. Березівського. -К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 560 с.
14. Березівський П.С. Організація виробництва в аграрних формуваннях. - К.: Центр навчальної культури, 2005. - 560 с.

Економіка підприємства

Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання.

Предмет, завдання науки та методи її вивчення. Особливість сільськогосподарського підприємства та їх урахування в економічній діяльності підприємств. Поняття підприємства як первинної ланки виробничої сфери, законодавча база його функціонування. Реструктуризація підприємства.

Тема 2. Трудові ресурси.

Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства. Трудові ресурси і робоча сила. Рух трудових ресурсів на підприємстві. Визначення чисельності персоналу. Ринок праці та особливості його функціонування в сільському господарстві. Управління персоналом підприємства. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів, їх закріплення на селі. Рівень використання трудових ресурсів. Продуктивність праці. Оплата праці, її форми і системи.

Тема 3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси.

Земельні ресурси та їх використання. Матеріально-технічна база аграрних підприємств. Основні засоби (основний капітал) аграрних підприємств. Основні напрями поліпшення використання оборотних засобів.

Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства.

Інвестиції аграрних підприємств. Інтенсифікація виробництва та науково-технічний прогрес. Основні напрями інноваційної діяльності підприємства. Особливості, що притаманні інноваційним процесам. Інноваційний потенціал підприємства.

Тема 5. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність.

Поняття якості агропромислової продукції та її категорії.

Конкурентоспроможність продукції підприємства та її оцінювання. Показники конкурентоспроможності продукції.

Тема 6. Витрати підприємства.

Суть витрат і собівартості продукції. Рівень і структура собівартості основних видів продукції. Причини зростання собівартості. Грошова оцінка витрат. Види собівартості продукції, робіт і послуг. Порядок розподілу витрат на певні види продукції. Резерви і шляхи зниження собівартості продукції аграрних підприємств.

Тема 7. Антикризова діяльність підприємства.

Загальні поняття про кризу і кризові явища. Суть і причини виникнення криз. Види економічних криз. Симптоми і розпізнавання криз. Етапи і методи діагностики кризи. Організація робіт з виходу підприємства з кризи. Санація підприємства. Банкрутство і ліквідація підприємства. Вдосконалення реструктуризації підприємства як найрадикальніший захід системи виживання й виходу з економічної кризи та його стабілізації.

Рекомендована література

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. - К.: КНЕУ, 2002- 624 с.
2. Бойчук М.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Атака, 2002^ 480 с.
3. Дієсперов В.С. Економіка сільськогосподарської праці. - К.: ІАЕ УААН,

2004. – 488 с.

4. Михайлов С.І., Ярова В.В., Заєць Г.В. та ін. Економіка аграрного підприємства: Підруч. для екон. і технол. спец, аграр. вищ. навч. закл. I—II рівнів акредитації. - К.: Укр. Центр духов. культури, 2004.-396 с.
5. Руснак П.П., Андрійчук В.Г., Ільєнко А.А. та ін. Економіка підприємства. - Біла Церква, 2003.
6. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. - Вид. 2-ге, перероб та доп. - К.:КНЕУ, 2001.

Управління витратами

Тема 1. Сутнісна характеристика витрат.

Сутність витрат підприємства. Класифікація витрат. Структура витрат.

Тема 2. Закономірності та чинники формування витрат.

Особливості поведінки витрат у коротко-і довгостроковому періодах. Функції витрат. Вплив виробничого навчання й досвіду на рівень витрат.

Тема 3. Управління витратами.

Сутність системи управління витратами. Функції управління витратами. Центри відповідальності. Методи управління витратами: директ-костінг, кост-кілінг, ABC-метод, метод однорідних секцій, таргет-костінг, стандарт-костінг, абзорпши-костінг, теорія обмежень, концепція управління витратами на якість, бенчмаркінг, кайдзен-костінг, концепція стратегічного управління витратами.

Тема 4. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.

Місця виникнення витрат. Центри відповідальності. Кошториси центрів відповідальності. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів: метод прямого розподілу, методо взаємних послуг, метод системи рівнянь.

Тема 5. Калькулювання собівартості продукції.

Склад основних статей калькуляції та кошторису. Методи калькулювання: метод обліку виробничих витрат, позамовний метод, по передільний метод, метод прямого обліку, нормативний метод. Способи включення в собівартість продукції непрямих витрат. Складання планової калькуляції.

Тема 6. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.

Види та методи контролю витрат. Оцінювання роботи підрозділів – центрів витрат. Система контролю витрат на основі їх нормування (стандартизації). Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів.

Тема 7. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток».

Сутність аналізу системи «витрати – випуск –прибуток». Аналіз рівноваги операційної діяльності. Аналіз за умови невизначеності та безпеки виробництва. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат: концепція операційного левереджу.

Рекомендована література

1. Давидович І. Є.Управління витратами [Електронний ресурс]: навч. посіб./І.Є.Давидович. К.: ЦУЛ, 2008. 320 с. Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>

2. Іванюта П. В. Управління ресурсами і витратами [Електронний ресурс]: навч. посіб./П.В.Іванюта, О.П.Лугівська; За ред. С.М. Іванюти.–К.: ЦУЛ, 2009.–320 с. –Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>.
3. Економіка та організація виробництва [Електронний ресурс]: підручник /За ред.:В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера.–К.: Знання, 2007. 678 с. Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>.
4. Васильков В. Г. Організація виробництва [Електронний ресурс]: навч. посіб./В.Г.Васильков.–К.: КНЕУ, 2003.–524 с. Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>.
5. Єгупов Ю. А. Організація виробництва на промисловому підприємстві [Електронний ресурс]: навч. посіб. /Ю.А.Єгупов.–К.: Центр навчальної літератури, 2006.–488с. Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>.